

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

6ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνεδρίασε στις 27 Δεκεμβρίου 2024 με την εξής σύνθεση: Ελένη Σβολοπούλου, Πρόεδρος, Βασιλική Παναγιωτίδου, Μέλος και Σωτηρία Σταματοπούλου, Μέλος και Εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 18-11-2024 και με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. **1705/20.11.2024** του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «προσφεύγων»), ... με έδρα το ...

Κατά του ..., βαθμού (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), που εδρεύει στη (...), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «παρεμβαίνων»), που διατηρεί ... με έδρα τις ... , επί της οδού ... αριθ. ...

Με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ο προσφεύγων ζητά την ακύρωση της με αριθμό ... απόφασης της ... της αναθέτουσας αρχής (απόσπασμα από το Πρακτικό της ... Συνεδρίασης), μετά του από ... Πρακτικού που επικύρωσε για τους λόγους και τις αιτίες που αναπτύσσονται στην προσφυγή.

Υπέρ του κύρους και της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης απόφασης, άσκησε παρέμβαση ο άνω παρεμβαίνων με αίτημα την απόρριψη της προσφυγής κατά το μέρος που τον αφορά.

Η συζήτηση άρχισε, αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 2.120,00€ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό...). Σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, το οφειλόμενο ποσό παραβόλου

υπολογίζεται ως ποσοστό 0,50% επί της εκτιμώμενης αξίας της ... χωρίς ΦΠΑ, η οποία στην προκειμένη περίπτωση ανέρχεται σε 403.225,81€. Συνεπώς, το νόμιμο ποσό παραβόλου ανέρχεται σε 2.016,13€, το δε επιπλέον καταβληθέν ποσό εκ ευρώ 103,87€ (2.120,00€ - 2.016,13€), πρέπει να επιστραφεί στον προσφεύγοντα, ως αχρεωστήτως καταβληθέν, στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας προσφυγής του και ανεξαρτήτως από την έκβασή της.

2. Ο ..., ως αναθέτουσα αρχή, με την υπ' αριθ. πρωτ. ... Διακήρυξη προκήρυξε ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου εκτέλεσης του ... με τίτλο «...» συνολικού προϋπολογισμού 403.225,81€ χωρίς Φ.Π.Α. Ως κριτήριο ανάθεσης της ... ορίστηκε, σύμφωνα με το άρθρο 14 της Διακήρυξης, η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά (χαμηλότερη τιμή). Το αντικείμενο της ... όπως περιγράφεται κατά τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του στο άρθρο 11 της Διακήρυξης, αφορά σε ... Αναλυτικότερα πρόκειται να γίνουν ... Στο τελευταίο αυτό ... πρόκειται να γίνουν και ... όπου απαιτείται. Οι ... που θα γίνουν, περιλαμβάνουν ... που έχουν ... Η περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της ... δίνεται στο άρθρο 11 της Διακήρυξης, στην τεχνική περιγραφή, στις τεχνικές προδιαγραφές, στο τιμολόγιο μελέτης και στον αναλυτικό προϋπολογισμό του ... που περιλαμβάνονται μεταξύ των εγγράφων της ... Το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης καταχωρήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 6-9-2024 με μοναδικό ΑΔΑΜ, ... καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ με συστημικό αριθμό ...

3. Στον διαγωνισμό συμμετείχαν, υποβάλλοντας προσφορά, επτά (7) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων και ο προσφεύγων. Με το από 18-10-2024 Πρακτικό, η Επιτροπή του διαγωνισμού προέβη στον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής του άρθρου 24.2 της Διακήρυξης, δηλαδή του ΕΕΕΣ και των εγγυητικών επιστολών συμμετοχής, και συνέταξε τον Πίνακα συμμετεχόντων κατά σειρά μειοδοσίας ως εξής: Πρώτος σε σειρά μειοδοσίας κατατάχθηκε ο οικονομικός φορέας «...» με ποσοστό έκπτωσης 47,81%, δεύτερος ο οικονομικός φορέας «...» με ποσοστό έκπτωσης 34,81%, τρίτη η ... με την επωνυμία «...» με ποσοστό έκπτωσης 24,07%, τέταρτος ο προσφεύγων οικονομικός φορέας «...» με ποσοστό έκπτωσης 22,59%,

πέμπτος ο οικονομικός φορέας «...» με ποσοστό έκπτωσης 18,94 %, έκτη η ... με την επωνυμία «...» με ποσοστό έκπτωσης 10,94 %, και έβδομος ο οικονομικός φορέας με την επωνυμία «...» με ποσοστό έκπτωσης 6,25%. Ακόμη, με το ανωτέρω Πρακτικό η Επιτροπή του διαγωνισμού, στο πλαίσιο ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής, εισηγήθηκε την απόρριψη της ... «...», τρίτης σε σειρά μειοδοσίας, διότι η εγγυητική επιστολή συμμετοχής που υπέβαλε υπολείπεται του απαιτούμενου κατά τη Διακήρυξη ποσού. Επιπλέον, η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την αποστολή πρόσκλησης προς τους δύο πρώτους σε σειρά μειοδοσίας οικονομικούς φορείς, δηλαδή προς την ... «...» και προς τον οικονομικό φορέα «...» αντίστοιχα, προκειμένου να εξηγήσουν το υψηλό ποσοστό έκπτωσης που προσέφεραν, δεδομένου ότι η οικονομική προσφορά τους εμφάνιζε απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών, που υποβλήθηκαν, σύμφωνα με το τεκμήριο της παρ. 5^α του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 και της διάταξης του άρθρου 4.1.η της Διακήρυξης. Με το από 18-10-2024 Πρακτικό, η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της ... «...», την αποδοχή των εξηγήσεων του οικονομικού φορέα «...» και την ανάδειξη του τελευταίου ως προσωρινού αναδόχου. Το Πρακτικό αυτό επικυρώθηκε με την υπ' αριθμό ... απόφαση της ... της αναθέτουσας αρχής (απόσπασμα από το Πρακτικό της ... συνεδρίασης της ...), δυνάμει της οποίας ο οικονομικός φορέας «...» ανακηρύχθηκε προσωρινός ανάδοχος. Κατά της τελευταίας αυτής απόφασης ανάδειξης προσωρινού αναδόχου στρέφεται ο προσφεύγων και ζητά την ακύρωσή της, κατά το μέρος της με το οποίο έγινε δεκτή η προσφορά του προσωρινού αναδόχου «...» και οι προσφορές των λοιπών συμμετεχόντων οικονομικών φορέων που έπονται του προσφεύγοντος σε σειρά μειοδοσίας, καθώς και κατά το μέρος που δεν διαγνώστηκε πρόσθετος λόγος απόρριψης της προσφοράς του – ήδη αποκλεισθέντος - οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...».

4. Η επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, ως εκ του αντικειμένου της (...), της προϋπολογισθείσας αξίας της ... χωρίς Φ.Π.Α. και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του

ν. 4412/2016 σύμφωνα με το άρθρο 345 του ν. 4412/2016, η δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

5. Η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, αφού η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στις 6-11-2024 και η προσφυγή κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 18-11-2024, δηλαδή εντός της προβλεπόμενης δεκαήμερης προθεσμίας από την άνω κοινοποίηση (κατ' ακριβή διατύπωση κατά παρέκταση στην αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, καθώς η λήξη της προθεσμίας συνέπιπτε με ημέρα εξαιρετέα, το Σάββατο 16-11-2024), ενώ επίσης ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και είναι ψηφιακώς υπογεγραμμένη. Επιπλέον, ο προσφεύγων, ο οποίος συμμετείχε στον διαγωνισμό με παραδεκτή προσφορά και κατατάχθηκε αρχικώς τέταρτος, και εν συνεχεία - μετά την απόρριψη των προσφορών των οικονομικών φορέων «...» και «...»- δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας ασκεί την προσφυγή με έννομο συμφέρον, επιδιώκοντας ευλόγως την απόρριψη της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου, ήδη παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα, «...», και την ανάληψη της ..., ως ο αμέσως επόμενος σε σειρά μειοδοσίας αποδεκτός οικονομικός φορέας. Ακόμη, ο προσφεύγων μετ' εννόμου συμφέροντος βάλλει κατά της αποδοχής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έπονται αυτού σε σειρά μειοδοσίας, δηλαδή κατά του «...», πέμπτου σε σειρά μειοδοσίας, κατά της ... «...», έκτης σε σειρά μειοδοσίας και κατά του οικονομικού φορέα «...», έβδομου σε σειρά μειοδοσίας. Και τούτο διότι ο προσφεύγων επιδιώκει τον αποκλεισμό όχι μόνον του ..., προκειμένου να αναδειχθεί ο ίδιος ο προσφεύγων προσωρινός ανάδοχος, αλλά και των λοιπών συμμετεχόντων, ώστε, αφού αυτοί καταστούν οριστικώς αποκλεισθέντες, να μην δύνανται νομίμως να επιδιώξουν την αναστολή ή την ακύρωση της πράξης ανάδειξης του προσφεύγοντος (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 235/2019, 234/2020, σκ. 5). Ωστόσο, ο προσφεύγων άνευ εννόμου συμφέροντος βάλλει κατά της ήδη αποκλεισθείσας ... «...», προβάλλοντας πρόσθετο και μη διαγνωσθέντα με την προσβαλλόμενη απόφαση λόγο απόρριψης της προσφοράς της. Τούτο, διότι η ανωτέρω ... έχει αποκλειστεί από τη διαγωνιστική διαδικασία με την προσβαλλόμενη απόφαση της

αναθέτουσας αρχής και, όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, δεν έχει ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά του αποκλεισμού της με αποτέλεσμα να έχει καταστεί οριστικώς αποκλεισθείσα και, επομένως, τρίτη σε σχέση με το διαγωνισμό.

6. Η αναθέτουσα αρχή προέβη στις 19-11-2024 στην προβλεπόμενη, από το άρθρο 9 παρ. 1α του π.δ. 39/2017, κοινοποίηση της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής στους συμμετέχοντες και τυχόν θιγόμενους από αποδοχή της, προκειμένου να ασκήσουν ενδεχομένως το προβλεπόμενο δικαίωμα παρέμβασής τους.

7. Ο παρεμβαίνων, ο οποίος αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος με την προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής άσκησε εμπρόθεσμα, στις 29-11-2024, δηλαδή εντός της προβλεπόμενης στο άρθρο 362 παρ. 3 του ν. 4412/2016 δεκαήμερης προθεσμίας από την κοινοποίηση της προσφυγής, την με ίδια ημερομηνία παρέμβασή του και με προφανές έννομο συμφέρον, στο μέτρο που με την προσφυγή ζητείται η απόρριψη της προσφοράς του.

8. Με την υπ' αριθ. 2063/2024 Πράξη της Προέδρου του 6ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της. Η αναθέτουσα αρχή απέστειλε στην Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. εμπροθέσμως στις 3-12-2024, δηλαδή εντός της προβλεπόμενης στο άρθρο 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 αποκλειστικής δεκαπενθήμερης προθεσμίας από την κατάθεση της προσφυγής, τις με αριθ. πρωτ. ... απόψεις της, τις οποίες κοινοποίησε αυθημερόν (3-12-2024) στους συμμετέχοντες, αιτούμενη παράλληλα την απόρριψη της προσφυγής για τους εκεί αναφερόμενους λόγους. Επί των άνω απόψεων και προς αντίκρουσή τους, καθώς και προς αντίκρουση της ασκηθείσας παρέμβασης, ο προσφεύγων υπέβαλε στις 9-12-2024, εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των πέντε ημερών από την κοινοποίησή τους κατ' άρθρο 365 παρ. 1 του ν. 4412/2016 (κατ' ακριβή διατύπωση κατά παρέκταση στην αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, καθώς η άνω προθεσμία συνέπιπτε με την Κυριακή 8-12-2024), το με ίδια ημερομηνία συμπληρωματικό Υπόμνημα.

9. Σε συνέχεια των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 6ου Κλιμακίου σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, και του άρθρου 3 του π.δ. 39/2017 , είναι τύποις παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

Α΄ ΣΚΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ: Λόγοι κατά της προσφοράς του
παρεμβαίνοντος – προσωρινού αναδόχου, οικονομικού φορέα με την
επωνυμία «...»

10. Με το **πρώτο** σκέλος της προσφυγής, ο προσφεύγων βάλλει κατά του προσωρινού αναδόχου, ήδη παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα, «...», προβάλλοντας τέσσερις (4) λόγους απόρριψης της προσφοράς του.

11. Με τον **πρώτο** λόγο του σκέλους αυτού, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος, διότι στο ΕΕΕΣ που αυτός υπέβαλε παρέλειψε να δηλώσει το ακριβές ποσό του ανεκτέλεστου υπολοίπου των εργολαβικών συμβάσεων κατά παράβαση του ρητού όρου 23.1 της Διακήρυξης. Αντ' αυτού, ο παρεμβαίνων αρκέστηκε στη γενική δήλωση στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ του, ότι «ΔΕΝ ΥΠΕΡΒΑΙΝΩ ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΠΙΤΡΕΠΤΟ ΟΡΙΟ ΑΝΕΚΤΕΛΕΣΤΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ... ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΟΡΙΖΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 20 ΠΑΡ. 4 ΤΟΥ Ν. 3669/2008». Κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος ο παρεμβαίνων δήλωσε γενικά και αόριστα ότι δεν υπερβαίνει το ανώτατο επιτρεπτό όριο ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, χωρίς να αναφέρει το ακριβές ποσό αυτού, παραβιάζοντας τους ρητούς και σαφείς όρους του κανονιστικού πλαισίου της Διακήρυξης και δη τους όρους 22.Γ και 23.1 αυτής. Κατά τον προσφεύγοντα, η ουσιώδης αυτή παράλειψη κατά την συμπλήρωση του ΕΕΕΣ του παρεμβαίνοντος δεν δύναται να συμπληρωθεί κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και άρθρο 9 της Διακήρυξης, καθώς αφενός δεν υφίσταται ασάφεια της Διακήρυξης ως προς την υποχρέωση δήλωσης συγκεκριμένου ποσού ανεκτέλεστου και αφετέρου η δυνατότητα διευκρίνισης του ποσού αυτού θα συνιστούσε εκ των υστέρων συμπλήρωση ουσιώδους πληροφορίας που ζητείται από τη Διακήρυξη επί ποινή αποκλεισμού.

12. Η αναθέτουσα αρχή αντιτείνει ότι ο έλεγχος του ανεκτέλεστου γίνεται κατά το επόμενο στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, δηλαδή κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης.

13. Ο παρεμβαίνων ζητά την απόρριψη του επίμαχου λόγου της προσφυγής, υποστηρίζοντας ότι από τις διατάξεις των άρθρων 22.Γ και 23.1 της Διακήρυξης, ερμηνευόμενες υπό το φως της 23/2018 Κατευθυντήριας Οδηγίας της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., συνάγεται ότι οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς οφείλουν να περιλάβουν στο σχετικό πεδίο «Άλλες οικονομικές ή χρηματοοικονομικές απαιτήσεις» της Ενότητας Β' «Οικονομική και Χρηματοοικονομική επάρκεια» του Μέρους IV του Ε.Ε.Ε.Σ., που αφορά την πλήρωση του κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, θετική δήλωση περί μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να αξιολογήσει τη συμμετοχή τους στον διαγωνισμό σε σχέση με την ικανότητά τους να εκτελέσουν τη ... ενόψει και των λοιπών οικονομικών τους υποχρεώσεων και δεσμεύσεων. Μόνη, δε, η ως άνω σαφής και ρητή δήλωση των οικονομικών φορέων περί μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων στο παραπάνω πεδίο του Ε.Ε.Ε.Σ., συνοδευόμενη και από την αναφορά των εγγράφων που την αποδεικνύουν (βεβαίωση Μ.Ε.Ε.Π.), αρκεί προς προαπόδειξη κατά το στάδιο υποβολής των προσφορών της πλήρωσης του οικείου κριτηρίου ποιοτικής επιλογής του άρθρου 22.Γ της Διακήρυξης περί οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, χωρίς να απαιτείται προς τούτο η ρητή αναφορά στο ως άνω πεδίο του ΕΕΕΣ συγκεκριμένου αριθμητικού ποσού, στο οποίο ανέρχεται το ανεκτέλεστο υπόλοιπο των εργολαβικών συμβάσεων των υποψηφίων κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους. Σε κάθε περίπτωση, κατά τους ισχυρισμούς του παρεμβαίνοντος, η μη αναγραφή συγκεκριμένου ποσού ανεκτέλεστου υπολοίπου στο ΕΕΕΣ είναι δεκτική διευκρίνισης κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016.

14. Στη Διακήρυξη, η οποία αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, δεσμεύοντας αμφίδρομα την αναθέτουσα αρχή και τους συμμετέχοντες (βλ. ΣτΕ ΕΑ 241/2020), σε σχέση με το τιθέμενο εν προκειμένω ζήτημα, προβλέπονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Στο **άρθρο 22.Γ** υπό τον τίτλο «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια» προβλέπονται τα ακόλουθα: *«Οι οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται σε ... κατά την υποβολή της προσφοράς για την παρούσα διαδικασία σύναψης ...ς, οφείλουν, επί ποινή αποκλεισμού:*
Α) Για την κατηγορία ... θα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις που αφορούν την οικονομική και χρηματοοικονομική τους επάρκεια όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 51 παρ.11 του ΠΔ 71/2019. Επισημαίνεται ότι λόγω των οριζόμενων στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, στο διαγωνισμό γίνονται δεκτοί και συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς εγγεγραμμένοι στο ΜΕΕΠ, εφόσον πληρούν κατ' ελάχιστον τις προϋποθέσεις του άρθρου 100 του ν. 3669/2008. - Στην κατηγορία ... πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 4β του άρθρου 100 του Ν.3669/08 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.[...] Ειδικά οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ, για το χρονικό διάστημα που εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, **δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 4 του ν. 3669/2008, όπως ισχύει.** Μετά από τη λήξη των ως άνω μεταβατικών διατάξεων και την πλήρη έναρξη ισχύος του π.δ. 71/2019, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε., δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 64 αυτού....». Επισημαίνεται, ότι με το άρθρο 32 του ν. 5167/2024 (ΦΕΚ Α' 124) καταργήθηκε από την έναρξη ισχύος του, δηλαδή από 20-12-2024, πλην άλλων, η **παράγραφος 4 του άρθρου 20 του ν. 3669/2008** που αφορά το ανεκτέλεστο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΑΔΗΣΥ με το υπ' αριθ. πρωτ. 98/8.1.2025 έγγραφό της ενημέρωσε τις αναθέτουσες αρχές σε σχέση με την ανωτέρω νομοθετική αλλαγή,

καλώντας τες συγχρόνως να προσαρμόσουν αναλόγως τα σχετικά άρθρα των προτύπων τευχών διακηρύξεων ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων ... άνω και κάτω των ορίων του ν. 4412/2016, αφαιρώντας τις σχετικές αναφορές στο ανεκτέλεστο υπόλοιπο των εργολαβικών συμβάσεων στα άρθρα 22.Γ, 23 και στο άρθρο 7. Σε κάθε περίπτωση, επισημαίνεται ότι η κατάργηση του ανεκτελέστου, ως προϋπόθεση οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, δυνάμει του ανωτέρω άρθρου 32 του ν. 5167/2024, ως εκ της έναρξης ισχύος του, δεν καταλαμβάνει την προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία, η οποία δημοσιεύθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 6-9-2024.

- Ακολουθώντας, στο **άρθρο 23** με τίτλο «Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής», πλην άλλων, ορίζεται ότι: «.....23.1. Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο ...ς (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν.1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις του άρθρου 22 Α της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 22 Β-Ε της παρούσας.....[...]Τέλος, επισημαίνεται ότι οι προσφέροντες δηλώνουν το ανεκτέλεστο υπόλοιπο εργολαβικών συμβάσεων στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ, Ενότητα Β («Οικονομική και Χρηματοοικονομική Επάρκεια»), στο πεδίο «Λοιπές οικονομικές ή χρηματοοικονομικές απαιτήσεις».[...].....23.2. ... 23.5. Δικαιολογητικά Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Επάρκειας του άρθρου 22.Γ: Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των οικονομικών φορέων αποδεικνύεται: (α) για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ. ...• είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει, μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 65 του π.δ.71/2019, ... • είτε,

στην περίπτωση που οι απαιτήσεις του άρθρου 22.Γ δεν καλύπτονται από την ως άνω βεβαίωση εγγραφής, με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος XII ... του Προσαρτήματος Α του ν.4412/2016. ... Ειδικά, για την απόδειξη της απαίτησης **της μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων**: • με την υποβολή ενημερότητας πτυχίου εν ισχύει, συνοδευόμενη, ανά περίπτωση, από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση ... με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του προσωρινού αναδόχου, συνοδευόμενης από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση ... (είτε ως μεμονωμένος ανάδοχος είτε στο πλαίσιο κοινοπραξίας ή ...) και αναφορά για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά ... και το συνολικό ανεκτέλεστο, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν ενημερότητα πτυχίου, κατά τις κείμενες διατάξεις. ...».

- Επιπλέον, η Διακήρυξη προβλέπει στο **άρθρο 9** ότι: «Η αναθέτουσα αρχή τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητά από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 του ν.4412/2016. Η συμπλήρωση ή η αποσαφήνιση ζητείται και γίνεται αποδεκτή υπό την προϋπόθεση ότι δεν τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα και ότι αφορά σε στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της καταληκτικής προθεσμίας παραλαβής προσφορών. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογίαν και για τυχόν

ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικώς εξακριβώσιμα».

15. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις της Διακήρυξης προκύπτει ότι το ΕΕΕΣ αποτελεί ουσιώδες δικαιολογητικό συμμετοχής, που επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης και λειτουργεί ως προκαταρκτική απόδειξη περί του ότι ο υποβάλλων αυτό οικονομικός φορέας πληροί τις προϋποθέσεις συμμετοχής που καθορίζονται από την οικεία Διακήρυξη και ότι δεν συντρέχει στο πρόσωπό του κάποιος από τους τιθέμενους λόγους αποκλεισμού (βλ. ΣΤΕ 1647/2022 σκ.11). Περαιτέρω, από το συνδυασμό των ανωτέρω άρθρων 22.Δ και 23.1 της Διακήρυξης και όπως γίνεται δεκτό από τη νομολογία, μόνη η δήλωση περί μη υπέρβασης του ανώτατου ορίου ανεκτέλεστου στο ΕΕΕΣ δεν αρκεί για την απόδειξη του υπόψη κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, αλλά απαιτείται η αναγραφή συγκεκριμένου ποσού αυτού (βλ. *ad hoc* ΔΕφΘεσ/κης 511/2023, 341/2023, 591/2022, 560/2022, ΔΕφΠειραιά 437/2023, ΔΕφΚομοτηνής 44/2023, ΕΑΔΗΣΥ 1259/2023, 482/2023, 939/2022, 1394/2021).

16. Κατόπιν των ανωτέρω, από την απάντηση του παρεμβαίνοντος «...», στο Μέρος IV του ΕΕΕΣ του (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «ΕΕΕΣ_signed-2.pdf») προκύπτει ότι αυτός δεν δήλωσε συγκεκριμένο ποσό ανεκτέλεστου υπολοίπου των εργολαβικών του συμβάσεων κατά παράβαση του σαφούς και ειδικού όρου 23.1 της Διακήρυξης, στον οποίο προβλέπεται ρητώς η αναγραφή, στο οικείο πεδίο της Ενότητας Β΄ του Μέρους IV του Ε.Ε.Ε.Σ., του ποσού του ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων. Αντίθετα, ο παρεμβαίνων αρκέστηκε στη γενική δήλωση περί μη υπέρβασης των ορίων του ανεκτέλεστου, χωρίς να αναγράψει συγκεκριμένο ποσό. Εν όψει των ανωτέρω, της επί του θέματος προαναφερθείσας νομολογίας, καθώς και του ότι η αναθέτουσα αρχή έθεσε στη Διακήρυξη ειδικό, ρητό και σαφή όρο (23.1) περί αναγραφής του ανεκτέλεστου υπολοίπου των συμβάσεων και ουσιώδη, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής/ χρηματοοικονομικής επάρκειας, σε συνδυασμό με τις ειδικές απαιτήσεις περί απόδειξης του άρθρου 23.5 της Διακήρυξης, μόνη η δήλωση του παρεμβαίνοντος, περί μη υπέρβασης του ανώτατου ορίου ανεκτέλεστου στο ΕΕΕΣ, δεν αρκούσε για την απόδειξη του υπόψη κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας.

17. Ωστόσο, κατά την πλειοψηφούσα γνώμη της Προέδρου του Κλιμακίου Ελένης Σβολοπούλου και του Μέλους Βασιλικής Παναγιωτίδου, ναι μεν οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να αναφέρουν στο Ε.Ε.Ε.Σ. ονομαστικά τα ποσά ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων που έχουν συμβληθεί, ώστε να προκύπτει η μη υπέρβαση του συνολικού ανωτάτου ορίου αυτών, όμως, εφόσον αυτοί **έχουν συμπεριλάβει στο Ε.Ε.Ε.Σ. δήλωση περί μη υπέρβασης του εν λόγω ορίου**, χωρίς αναφορά συγκεκριμένων ποσών, **επιτρέπεται να ζητηθεί η συμπλήρωση των ποσών αυτών με την διαδικασία των άρθρων 102 και 103 του ν. 4412/2016**, η οποία δεν τροποποιεί την αρχικώς υποβληθείσα προσφορά (βλ. ad hoc ΔΕΦΑθηνών **1170/2024 σκ. 5**). Κατά την άποψη της Εισηγήτριας, Σωτηρίας Σταματοπούλου, η οποία μειοψήφησε, εφόσον η ανωτέρω υποχρέωση των προσφερόντων προβλέπεται ρητώς από τις συγκεκριμένες διατάξεις της Διακήρυξης, η παράλειψη αναγραφής των ποσών αυτών στο ΕΕΕΣ δεν μπορεί να ιαθεί με τη διαδικασία του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 9 της Διακήρυξης, έστω και αν δεν τροποποιείται με τον τρόπο αυτό η υποβληθείσα προσφορά, καθόσον πρόκειται για πληροφορία που ζητείται από τη Διακήρυξη επί ποινή αποκλεισμού, η δε αναθέτουσα αρχή οφείλει να τηρεί αυστηρά τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (πρβλ. ΣΤΕ. 147/2022 σκ. 34, 1553/2022 σκ. 15). Κατόπιν των ανωτέρω, ο **πρώτος** λόγος της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος πρέπει να γίνει εν μέρει μόνο δεκτός, και συγκεκριμένα κατά το μέρος που η αναθέτουσα αρχή έκανε άνευ ετέρου δεκτή την προσφορά του παρεμβαίνοντος και χωρίς την προηγούμενη κλήση του προς παροχή διευκρινίσεων κατ' άρθρο 9 της Διακήρυξης και άρθρο 102 του ν. 4412/2016 ως προς το ακριβές ποσό του ανεκτέλεστου υπολοίπου των εργολαβικών του συμβάσεων.

18. Με τον **δεύτερο** λόγο της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του, διότι αυτός δεν προαπέδειξε, δια του ΕΕΕΣ που υπέβαλε, την πλήρωση της αξιούμενης στο άρθρο 22.Δ τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, σύμφωνα με την οποία ο

προσφέρων οικονομικός φορέας πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένους τεχνικούς τόσο αριθμητικά όσο και ως προς τη βαθμίδα στην οποία ανήκουν σε συγκεκριμένη κατηγορία Κατά τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, δεν αρκεί για την προαπόδειξη πλήρωσης του επίμαχου κριτηρίου μία αόριστη και ασαφής αναφορά στο πρόσωπο της στελέχωσης με μόνη την αναγραφή του ονοματεπωνύμου του στελέχους που πληροί τους όρους του άρθρου 22.Δ., χωρίς οποιοδήποτε άλλο προσδιοριστικό και απαιτούμενο από τη Διακήρυξη στοιχείο.

19. Σε σχέση με το τιθέμενο εν προκειμένω ζήτημα στα κρίσιμα άρθρα της Διακήρυξης προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Στο **άρθρο 21** με τίτλο «Δικαιούμενοι συμμετοχής στη διαδικασία σύναψης ...» ορίζεται ότι «*21.1. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή ενώσεις αυτών που δραστηριοποιούνται στην **κατηγορία ... και που είναι εγκατεστημένα σε***»
- Στα άρθρα **22.Β έως 22.Δ** της Διακήρυξης τίθενται τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, που πρέπει να πληρούν οι συμμετέχοντες για την παραδεκτή συμμετοχή τους στη διαγωνιστική διαδικασία, ως εξής: «**22.Β. Καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας.** Όσον αφορά την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, απαιτείται οι οικονομικοί φορείς να είναι εγγεγραμμένοι στο σχετικό επαγγελματικό μητρώο που τηρείται στο κράτος εγκατάστασής τους. Ειδικά οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο **Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.)** για το χρονικό διάστημα που εξακολουθούν να ισχύουν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019 ή στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημόσιων ... (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.), από την έναρξη ισχύος του τελευταίου ή στα Μητρώα Περιφερειακών Ενοτήτων, ανά περίπτωση, στην κατηγορία/-ies ... του άρθρου 21 της παρούσας. Οι προσφέροντες που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στα Μητρώα του παραρτήματος ΧΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016.....[...] **22. Δ. Τεχνική και**

επαγγελματική ικανότητα. Όσον αφορά τη τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για τη παρούσα διαδικασία σύναψης ...ς, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να διαθέτουν το απαραίτητο **στελεχιακό δυναμικό** που απαιτείται για την εκτέλεση του συγκεκριμένου ... σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 του Π.Δ. 71/2019. Α) Για την κατηγορία ... θα πρέπει να περιλαμβάνουν στη βασική τους στελέχωση ανά κατηγορία **τουλάχιστον έναν τεχνικό Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας της αντίστοιχης κατηγορίας.** Εναλλακτικά μπορεί να αντικατασταθεί ο ένας τεχνικός Μ.Ε.Κ. Γ΄ βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας και ο ένας εκ των δύο τεχνικών Μ.Ε.Κ. Β΄ βαθμίδας με δύο τεχνικούς Μ.Ε.Κ. Α΄ βαθμίδας της αντίστοιχης κατηγορίας. Το ίδιο ισχύει και για τις κοινοπραξίες. Επισημαίνεται ότι λόγω των οριζόμενων στις μεταβατικές διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 65 του π.δ. 71/2019, στο διαγωνισμό γίνονται δεκτοί και μεμονωμένοι οικονομικοί φορείς , σύμφωνα με το **άρθρο 100 του ν. 3669/2008, εφόσον :** - **Στην κατηγορία ... πληρούν τις προϋποθέσεις της παρ. 4α, του άρθρου 100 του Ν.3669/08 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.** Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων, οι παραπάνω ελάχιστες απαιτήσεις καλύπτονται αθροιστικά από τα μέλη της ένωσης.»

- Ακολούθως, στο **άρθρο 23** της Διακήρυξης προβλέπεται ότι η προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία διεξάγεται με το σύστημα της προαπόδειξης, βάσει του οποίου οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς υποβάλουν το ΕΕΕΣ, με το οποίο προαποδεικνύουν τη μη συνδρομή στο πρόσωπό τους των προβλεπόμενων στη Διακήρυξη λόγων αποκλεισμού και την πλήρωση των τιθέμενων κριτηρίων ποιοτικής επιλογής. Συναφώς, ορίζεται ότι: «23. Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής: 23.1 Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο ...ς (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α΄75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις

καταστάσεις του άρθρου 22 Α της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 22 Β-Ε της παρούσα...[....] 23.2. Δικαιολογητικά (Αποδεικτικά μέσα): Το δικαίωμα συμμετοχής και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα άρθρα 21 και 22 της παρούσας, κρίνονται: α) κατά την υποβολή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 4.2 (α έως δ) και γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 3 το υ άρθρου 105 του ν.4412/16, και στο άρθρο 4.2 (ε) της παρούσας». Ι

- Τέλος, στις παραγράφους 23.3 έως 23.10 του άρθρου 23 της Διακήρυξης καθορίζονται τα δικαιολογητικά έγγραφα, που προσκομίζονται από τον αναδειχθέντα προσωρινό ανάδοχο, με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, για την (οριστική) απόδειξη πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής και τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού. Ειδικώς δε ως προς την οριστική απόδειξη πλήρωσης της τιθέμενης τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας στο **άρθρο 23.6** της Διακήρυξης προβλέπεται ότι «**23.6. Δικαιολογητικά Τεχνικής και Επαγγελματικής Ικανότητας του άρθρου 22.Δ.** Η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων αποδεικνύεται: (α) για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ ή στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.: • είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π, η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 65 του π.δ. 71/2019, και από την πλήρη έναρξη ισχύος του τελευταίου, βεβαίωση εγγραφής στο ... ΙΙ του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων ... (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.), • είτε, στην περίπτωση που οι απαιτήσεις του άρθρου 22.Δ δεν καλύπτονται από την ως άνω βεβαίωση εγγραφής, με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016, ανάλογα με την τιθέμενη στο άρθρο 22.Δ απαίτηση. • Σε κάθε περίπτωση, η βεβαίωση εγγραφής μπορεί να υποβάλλεται για την απόδειξη μόνο ορισμένων απαιτήσεων τεχνικής και επαγγελματικής

ικανότητας του άρθρου 22.Δ, ενώ για την απόδειξη των λοιπών απαιτήσεων μπορούν να προσκομίζονται ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του ν. 4412/2016.....».

20. Από τα προπαρατεθέντα άρθρα της Διακήρυξης συνάγεται ότι, για την παραδεκτή συμμετοχή τους, οι οικονομικοί φορείς (ημεδαποί) απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο ΜΕΕΠ, στην κατηγορία ... που προβλέπεται στο άρθρο 21 της Διακήρυξης, δηλαδή στην κατηγορία ..., ενώ περαιτέρω η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που ζητείται στο άρθρο 22.Δ, είναι αυτή που αντιστοιχεί στα ... ίδιου προϋπολογισμού με το δημοπρατούμενο, κατ' άρθρο 100 παρ. 4α του ν. 3669/2008. Δηλαδή, το κριτήριο ποιοτικής επιλογής που αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα καλύπτεται από την εγγραφή στην 1^η τάξη του ΜΕΕΠ ως προς την κατηγορία ... «...», σύμφωνα με την κατά παραπομπή παρ. 4^α του ανωτέρω άρθρου 100 του ν. 3669/2008. Σε κάθε περίπτωση, ρητώς προβλέπεται στη Διακήρυξη, ότι η βεβαίωση εγγραφής στο ΜΕΕΠ μπορεί να υποβάλλεται για την απόδειξη μόνο ορισμένων απαιτήσεων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 22.Δ, και οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας του άρθρου 22.Γ, ενώ για την απόδειξη των λοιπών απαιτήσεων μπορούν να προσκομίζονται ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του ν. 4412/2016.

21. Περαιτέρω, όπως έχει παγίως κριθεί (ΣΤΕ 725/2022 σκ. 35η, 505/2021 σκ. 11η, ΕΑ ΣΤΕ 408/2011, 718/2012), η εγγραφή ...ς επιχειρήσεως σε τάξη και κατηγορία ... του Μ.Ε.ΕΠ. δημιουργεί, κατ' αρχάς, τεκμήριο ικανότητάς της για την ανάληψη αντιστοίχων ... Συνεπώς, με την βεβαίωση Μ.Ε.ΕΠ. αποδεικνύεται τόσο η στελέχωση (άρθρο 52 π.δ. 71/2019) όσο και η εμπειρία (άρθρο 53 π.δ. 71/2019) που αντιστοιχεί στις τάξεις που έχει καταταγεί η ... Προσέτι δε, όπως συνάγεται από τα ανωτέρω εκτεθέντα, ο όρος 22.Δ της Διακήρυξης που αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, εξειδικεύεται, ως προς τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδειξη αυτής, στον όρο 23.6. Στον τελευταίο αυτόν όρο σαφώς ορίζεται ότι η επίμαχη ικανότητα αποδεικνύεται είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που παρέχει, είτε, εάν η

βεβαίωση δεν καλύπτει τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου διαγωνισμού, με άλλα αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στον σχετικό νόμο 4412/2016 (όπως ...κλπ). Η τελευταία αυτή περίπτωση τυγχάνει εφαρμογής μόνον εάν ο όρος 22.Δ. αναφέρει πρόσθετες απαιτήσεις (ως προς τη στελέχωση, την εμπειρία κλπ) που υπερβαίνουν τις περιγραφόμενες στα άρθρα 52 και 53 π.δ. 71/2019. Ειδικότερα, οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να επιβάλλουν απαιτήσεις, που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την εκτέλεση της συμβάσεως, ανάλογες με τις απαιτήσεις του αντικείμενου της. Στην υποσημείωση 135 του όρου 22.Δ της επίμαχης Διακήρυξης προβλέπεται ότι οι εν λόγω απαιτήσεις δύνανται να καθορίζονται περιγραφικά, χωρίς παραπομπή σε τάξεις/ πτυχία του Μ.Ε.ΕΠ. ή βαθμίδες κατηγορίες του Μ.Ε.Κ., ωστόσο, για το μεταβατικό χρονικό διάστημα ισχύος των άρθρων 80 και 110 του ν. 3669/2008, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να περιγράφει τις απαιτήσεις ανάλογα με τα προβλεπόμενα στο π.δ. 71/2019, τηρουμένων των ειδικότερων απαιτήσεων του άρθρου 76 του ν. 4412/2016, αναφορικά με τις πέραν των προβλεπόμενων απαιτήσεις για την εγγραφή και κατάταξη σε τάξη των οικείων μητρώων του ως άνω π.δ., αντιστοίχου προϋπολογισμού ανά κατηγορία ... Επιπροσθέτως, όπως προαναφέρθηκε, ο σχετικός όρος της Διακήρυξης (22.Δ) προβλέπει ότι οι οικονομικοί φορείς, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, πρέπει να διαθέτουν κατ' ελάχιστον τεχνικό προσωπικό με αντίστοιχη τεχνική εμπειρία σε ... (Βασική κατηγορία ... 1 ΜΕΚ Γ' ή 2 ΜΕΚ Β' ή 1 ΜΕΚ Β' & 2 ΜΕΚ Α). Συνεπώς, εν προκειμένω, οι ως άνω απαιτήσεις του όρου 22.Δ της Διακήρυξης, όπως ρητώς αναφέρεται στο υπόψη άρθρο, καλύπτονται από την εγγραφή του οικονομικού φορέα στην πρώτη (1η) τάξη του Μ.Ε.ΕΠ. (βλ. άρθρο 100 παρ. 4α του ν. 3669/2008), στην κατηγορία ... (βλ. **ΔΕφΑθηνών Α30/2024, ΔΕφΠειραιά Α49/2024**).

22. Κατόπιν των ανωτέρω, από την επισκόπηση του ΕΕΕΣ του παρεμβαίνοντος προκύπτει ότι αυτός δήλωσε στο Μέρος IV αυτού, Κεφάλαιο Α' περί καταλληλότητας, ότι είναι εγγεγραμμένος στο «... (ΜΕΕΠ), με ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ ... στην κατηγορία ... ΤΑΞΗ, ΙΣΧΥΣ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ:...». Επίσης, δήλωσε ότι η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση www... Περαιτέρω, στο Κεφάλαιο Γ' του ίδιου Μέρους IV του ΕΕΕΣ του, που

αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ο παρεμβαίνων δήλωσε επί λέξει «...». Συνεπώς, ο παρεμβαίνων προσδιόρισε την πλήρωση του όρου 22.Δ περί τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας με αναγραφή συγκεκριμένου ονόματος του στελέχους που διαθέτει (...), ενώ παράλληλα δήλωσε στο ΕΕΕΣ την εγγραφή του στο ΜΕΕΠ (αριθμός ΜΕΕΠ), καθώς και ότι η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά, με αναγραφή της σχετικής ηλεκτρονικής διευθύνσεως. Από τη δημόσια βάση δεδομένων της ...(<http://www...>), προκύπτει η στελέχωση της ...ς ...ς του παρεμβαίνοντος από τον του ..., εγγεγραμμένο στο Μητρώο ... με αριθ. ... για κατηγορία ... βαθμίδα ... δηλαδή ανώτερη της αξιούμενης από την Διακήρυξη. Συνεπώς, ο παρεμβαίνων πληροί τα, κατά τη Διακήρυξη, απαιτούμενα προσόντα στελέχωσης, σύμφωνα με την αναγκαία προϋπόθεση πλήρωσης του όρου 22.Δ της Διακήρυξης. Ακόμη, σε αντίθεση προς όσα ο προσφεύγων υποστηρίζει, ο παρεμβαίνων προ απέδειξε δια του ΕΕΕΣ που υπέβαλε, την πλήρωση της αξιούμενης στο άρθρο 22.Δ τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, καθώς δήλωσε συγκεκριμένο στέλεχος του, το οποίο κατέχει τη ζητούμενη στη Διακήρυξη βαθμίδα ΜΕΚ όπως προκύπτει από τον έλεγχο των στοιχείων στη δημόσια βάση δεδομένων της ... Κατόπιν των ανωτέρω, ο **δεύτερος** λόγος της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

23. Με τον **τρίτο** λόγο της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του, διότι από την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του υποκρύπτεται υπερβολαβία, η οποία δεν δηλώθηκε κατά παράβαση των όρων 25.1 και 23.1 της Διακήρυξης. Συγκεκριμένα, ο προσφεύγων προβάλλει ότι από την οικονομική προσφορά της ... «...», η οποία δόθηκε αποκλειστικά για το παρόν ..., προκύπτει ότι η ... αυτή δεν αποτελεί ..., αλλά ... του παρεμβαίνοντος. Τούτο, διότι από το περιεχόμενο της οικονομικής προσφοράς της άνω ... προκύπτει ότι αυτή θα ... και θα προβεί σε προσαρμογή των ... Συνεπώς, κατά τις αιτιάσεις του προσφεύγοντος, η ανωτέρω ... θα εκτελέσει η ίδια τις ανωτέρω ... της υπό ανάθεσης ...ς υπό τη μορφή ... Περαιτέρω, το γεγονός ότι η ... «...» συνιστά ... του παρεμβαίνοντος επιβεβαιώνεται, κατά τον προσφεύγοντα, από το έγγραφο που συνυπέβαλε ο προσωρινός ανάδοχος με τίτλο «... ΚΟΣΤΟΥΣ»,

στον οποίο ενσωματώνεται «... ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ... (ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ)», όπου στη στήλη «ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΙΜΩΝ» αναλύονται τα επιμέρους κόστη όλων των ... του προϋπολογισμού, με χρήση αυτούσιων των προσφερόμενων τιμών μονάδος της ανωτέρω μοναδικής οικονομικής προσφοράς της ... «...». Από το περιεχόμενο δε των Α.Τ. 11, 12, 13 της ομάδας Β του Τιμολογίου Μελέτης και των Α.Τ.: 19, 20, 21 της ομάδας Δ του Τιμολογίου Μελέτης, στα οποία άρθρα ο παρεμβαίνων εφαρμόζει αυτούσιες τις προσφερόμενες τιμές μονάδος ... «...», προκύπτει ότι αυτές αφορούν ... κλπ και γενικά πλήρους ... του εκεί περιγραφόμενου ... Επομένως, ως προς τις ... των ΑΤ 11, 12, 13, 19, 20 και 21, η ... «...» συνιστά ... του παρεμβαίνοντος η οποία δεν δηλώθηκε. Επιπλέον, στον υπολογισμό του επιμέρους ... των ... των Α.Τ.: 1 & 3 της ομάδας Α' του Τιμολογίου Μελέτης, όπως αποτυπώνεται στο υποβληθέν με την αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος έγγραφο με τίτλο «... ΚΟΣΤΟΥΣ», ο τελευταίος χρησιμοποιεί ως ... την προσφερόμενη τιμή «...» ... των 5,00€/ώρα (δηλαδή 40,00€/8,00ώρες) από την οικονομική προσφορά της «...», ενώ στον υπολογισμό του αντίστοιχου ... των ... των Α.Τ.: 8 & 9 της ομάδας Β' του Τιμολογίου Μελέτης χρησιμοποιεί ως ... την τιμή των 10,00€/m³, η οποία παραπέμπει σε συμφωνημένη τιμή μονάδος ..., που αμείβει ανάλογα με την απόδοση της ... και όχι με τον απαιτούμενο χρόνο ολοκλήρωσης αυτής, δηλαδή με το ελάχιστο ημερομίσθιο, όπως αυτό ορίζεται στην από 28.04.2022 «...». Η δεύτερη αυτή περίπτωση βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τον υπολογισμό του ... των Α.Τ.: 11, 12 & 13 της ομάδας Β του Τιμολογίου Μελέτης, στον οποίο έχουν χρησιμοποιηθεί για το ... οι επιμέρους τιμές μονάδος των 0,90€/χλγ (Α.Τ.:11 & 12) και 10,00€/m² (Α.Τ.:13), βάσει των οποίων γίνεται η ανάλυση των συνολικών τιμών μονάδος κάθε ... της οικονομικής προσφοράς της «...». Τόσο οι επί μέρους αυτές τιμές μονάδας, όσο και οι συνολικές, αναφέρονται σε κόστη άμεσα εξαρτώμενα από την απόδοση των ... και όχι από τον απαιτούμενο χρόνο ολοκλήρωσης αυτών και αφορούν πλήρως ... του εκεί περιγραφόμενου ..., όπως αναφέρεται και στην εν λόγω οικονομική προσφορά και επιβεβαιώνεται με την αυτούσια χρήση των ως άνω τιμών στον αναλυτικό υπολογισμό του Άμεσου ... του ... από τον προσωρινό ανάδοχο. Εκ των ανωτέρω, επιβεβαιώνεται κατά τον προσφεύγοντα ότι η ... «...» συνιστά

... του προσωρινού αναδόχου, ιδίως όσον αφορά τις ... των Α.Τ.: 1, 3, 8, 9, 11, 12, 13, 19, 20 και 21 του Τιμολογίου Μελέτης.

24. Από την επισκόπηση των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι ο παρεμβαίνων προς τεκμηρίωση της οικονομικής προσφοράς του υπέβαλε, πλην άλλων, το ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf» στο οποίο περιλαμβάνεται προσφορά της ... (...), για ...

Ωστόσο, όπως βασίμως προβάλλει η αναθέτουσα αρχή και ο παρεμβαίνων, από κανένα στοιχείο της αιτιολόγησης του παρεμβαίνοντος (και δη από τα υποβληθέντα αρχεία «...pdf», ...) αλλά και της ανωτέρω ... «...» δεν προκύπτει ... ούτε πρόθεση τέτοιας ανάθεσης. Αντιθέτως, από την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος προκύπτει ότι αυτός θα διαθέσει το απαιτούμενο εργατικό δυναμικό και τον ... (τον οποίο παραθέτει αναλυτικά) για την εκτέλεση των ... της ...ς, υπό την επίβλεψή του, σύμφωνα με το υποβληθέν Οργανόγραμμα. Το γεγονός, ότι οι τιμές που δηλώνει ο παρεμβαίνων στον Πίνακα ... της αιτιολόγησης του, στα επίμαχα άρθρα Τιμολογίου 1, 3, 8, 9, 11, 12, 13, 19, 20 και 21 συμπίπτουν με την οικονομική προσφορά της άνω ... «...», δεν καθιστά την τελευταία αυτομάτως ..., δεδομένου ότι οι οικονομικοί φορείς δύνανται να τεκμηριώνουν το ... ,που προσφέρουν, με κάθε δυνατό τρόπο συμπεριλαμβανομένης και της προσφοράς τρίτων ... Είθισται, δε, οι οικονομικοί φορείς από τους οποίους ζητείται να αιτιολογήσουν την «ασυνήθιστα χαμηλή» προσφορά τους να παραθέτουν **συγκριτικά** οικονομικά στοιχεία, βάσει προσφορών άλλων εταιρειών, τα οποία συνάδουν με τα επικρατούντα στην αγορά επίπεδα τιμών, τα συνήθη κόστη παραγωγής και παροχής υπηρεσιών και τις επικρατούσες εμπορικές πρακτικές του οικείου κλάδου οικονομικής δραστηριότητας (πρβλ. και ΔΕφΚομ Α151/2024 και ΔΕφΠειρ 595/2022). Από τα παραπάνω, συνεπώς, προκύπτει ότι η προσκομισθείσα προσφορά της ... «...» παρασχέθηκε για τις ανάγκες ... της προσφοράς του παρεμβαίνοντος στην υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία και κατατέθηκε στο πλαίσιο τεκμηρίωσης της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος κατ' άρθρο 4.1.η της Διακήρυξης και 88 του ν. 4412/2016. Επομένως, η προσφορά της ... «...» δεν αποτελεί δήλωση ..., ούτε προκύπτει από αυτή ότι υποκρύπτεται τέτοια σχέση μεταξύ της εν λόγω ... και του παρεμβαίνοντος. Συνεπώς, ο τρίτος λόγος της

προσφυγής πρέπει να απορριφθεί κατ' αποδοχή των αιτιάσεων της αναθέτουσας αρχής και του παρεμβαίνοντος.

25. Με τον **τέταρτο** λόγο του πρώτου σκέλους της προσφυγής προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος, διότι αυτός δεν προσκόμισε τη ... στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι της ... του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 89 παρ. 2^α του ν. 4412/2016, ούτε επίσης προσκόμισε δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων του και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους όπως προβλέπεται στην παρ. 2^α του ανωτέρω άρθρου. Ακόμη, ο προσφεύγων προβάλλει ότι ο παρεμβαίνων δεν αναφέρει σε κανένα σημείο της αιτιολόγησής το, ότι εφαρμόζει και τηρεί την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία, κατ' άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 4412/2016. Τέλος, ο προσφεύγων προβάλλει ότι το ημερομίσθιο ..., που λαμβάνεται υπόψη στον Πίνακα ... της αιτιολόγησης του παρεμβαίνοντος (40,00€/8 ώρες), υπολείπεται του ελάχιστου νόμιμου ημερομισθίου, σύμφωνα με την από 28.4.2022 «...» που ανέρχεται σε 41,00€/ ημέρα.

26. Επί των εκατέρωθεν προβαλλόμενων ισχυρισμών στο πλαίσιο του λόγου αυτού της προσφυγής, λεκτέα τα εξής: Με την παράγραφο 5α του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 εισήχθη ειδικώς ως προς τις δημόσιες συμβάσεις ... τεκμήριο, σύμφωνα με το οποίο χαρακτηρίζονται ως ασυνήθιστα χαμηλές οι προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των υποβληθεισών παραδεκτών προσφορών. Περαιτέρω, τόσο σε περίπτωση εφαρμογής των παραγράφων 1-3 του άρθρου 88 όσο και όταν εφαρμόζεται η παράγραφος 5^α του άρθρου αυτού, εάν η αναθέτουσα αρχή χαρακτηρίσει συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούται να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς παροχή των αναγκαίων διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του (βλ. ΣτΕ 1555/2022, 726/2022, ΣτΕ ΕΑ 10/2021, 208/2020, 164/2020, 12/2020 κ.ά.). Συνεπώς, προσφορά που φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή δεν απορρίπτεται αυτομάτως, αλλά πρέπει να ακολουθείται η προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου 88 διαδικασία ελέγχου, κατόπιν

ακρόασης του προσφέροντος. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον διαγωνιζόμενο οικονομικό φορέα να εξηγήσει την τιμή ή το ... που προτείνει και να προσκομίσει τα αναγκαία δικαιολογητικά, τα οποία αποδεικνύουν ότι η προσφορά του είναι σοβαρή. Η σχετική πρόσκληση πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια και να περιέχει συγκεκριμένο καθορισμό των επί μέρους στοιχείων της οικονομικής προσφοράς, που προκαλούν αμφιβολίες και χρήζουν αιτιολόγησης, προκειμένου να παρέχεται στον προσφέροντα η δυνατότητα να αποδείξει, κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή, τη σοβαρότητα της προσφοράς του ενόψει και των ειδικών περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Προς αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς του ο διαγωνιζόμενος μπορεί να υποβάλει, πέραν από τις ενδεικτικώς αναφερόμενες στην παράγραφο 2 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, όλες τις εξηγήσεις που κρίνει σκόπιμες, ενόψει της φύσης και των χαρακτηριστικών του ..., χωρίς οποιονδήποτε σχετικό περιορισμό, οφείλει δε να προσκομίζει τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τις παρεχόμενες εξηγήσεις. Η αναθέτουσα αρχή λαμβάνει υπόψη για την αξιολόγηση της προσφοράς όλα τα κρίσιμα στοιχεία, που επικαλείται ο προσφέρων για να τεκμηριώσει ότι η προσφορά του, μολονότι εμφανίζεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλή, είναι αξιόπιστη και καθιστά δυνατή την ορθή εκτέλεση της ... Εξ άλλου, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 88 [που αποδίδει το άρθρο 69 παρ. 3 της οδηγίας 2014/24], να αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες “σε συνεννόηση με τον προσφέροντα”, δηλαδή κατόπιν πραγματικού και ουσιαστικού διαλόγου με αυτόν, προκειμένου να αποσαφηνίζονται όλα τα επίμαχα στοιχεία της προσφοράς και η αναθέτουσα αρχή να δύναται να σχηματίσει πλήρη και σαφή εικόνα περί τούτων και να εκφέρει ασφαλή κρίση ως προς το παραδεκτό της οικονομικής προσφοράς. Κατά την αξιολόγηση από την αναθέτουσα αρχή των πληροφοριών που της παρέχει ο κληθείς προς τούτο διαγωνιζόμενος τηρούνται, επιπλέον, οι αρχές της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων, καθώς και της διαφάνειας και της αναλογικότητας. Η προσφορά απορρίπτεται μόνον εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή ... που προτείνεται. Η ανωτέρω περιγραφόμενη ουσιαστική διαδικασία διαλόγου μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του προσφέροντος, προκειμένου να δοθεί στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι

σοβαρή, συνιστά απαίτηση του ενωσιακού δικαίου, που αποσκοπεί στην αποτροπή αυθαίρετων εκτιμήσεων της αναθέτουσας αρχής και στη διασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των διαγωνιζομένων. Επομένως, η διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται νομίμως μόνον εάν πληρούνται, σωρευτικώς, οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις, δηλαδή αφενός έχει χορηγηθεί στον προσφέροντα η δυνατότητα να αιτιολογήσει πλήρως και λυσιτελώς την προσφορά του ως προς όλα τα επίμαχα σημεία και αφετέρου η αναθέτουσα αρχή έχει διαμορφώσει ασφαλή κρίση ως προς το παραδεκτό της προσφοράς, κατόπιν αποσαφήνισης όλων των κρίσιμων στοιχείων που τη συνθέτουν. Η μη πλήρωση έστω και μίας εκ των ανωτέρω προϋποθέσεων καθιστά νομικώς πλημμελή τη διαδικασία ελέγχου της προσφοράς που φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή (βλ. ΣΤΕ 2128/2022, 1555/2022, 726/2022, 832/2021, 199/2021, πρβλ. ΣΤΕ 2181/2004, βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕΕ της 10.9.2020 Tax-Fin-Lex [C-367/19], σκ. 30 επ., της 18.12.204 Azienda Ospedaliero-Universitaria κατά Data Medical Service [C-568/13], σκ. 43 επ., της 29.3.2012 SAG ELV Slovensko κλπ [C-599/10] σκ. 27 επ., της 27.11.2001 Lombardini και Mantovani [C-285-286/99], σκ. 43 επ., πρβλ. απόφαση ΔΕΕ της 19.10.2017 Agriconsulting Europe SA [C-198/16 P], σκ. 50 επ., απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 28.1.2016 Agriconsulting Europe SA [T-570/13]). Οι ανωτέρω διατάξεις δεν έχουν, πάντως, την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, άνευ ετέρου, να καλεί κατ' επανάληψη τον προσφέροντα να διευκρινίζει, επεξηγεί και συμπληρώνει τα τυχόν ελλιπή στοιχεία της αιτιολόγησης της προσφοράς του. Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν, η αναθέτουσα αρχή, εφόσον αιτιολογεί πλήρως την κρίση της ότι η ελεγχθείσα προσφορά, κατόπιν ειδικής και σαφούς πρόσκλησης του προσφέροντος προς αιτιολόγηση αυτής, είναι αναμφίβολα ανεπαρκής, τερματίζει νομίμως τη διαδικασία διαλόγου με τον τελευταίο, χωρίς να υποχρεούται σε περαιτέρω κλήση του για υποβολή πρόσθετων διευκρινίσεων (βλ. ΣΤΕ 2128/2022). Τέλος, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ή ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ **ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς** περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και

επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ και, εν τέλει, από το αρμόδιο δικαστήριο (πρβλ. ΣτΕ 726/2022, 1425/2005, ΣτΕ ΕΑ 208/2020, 164/2020, 12/2020 κ.ά.). Πάντως, ισχυρισμοί ερειδόμενοι **μόνο** στην κοστολόγηση της προσφοράς του διαγωνιζόμενου οικονομικού φορέα που τους προβάλλει ή και άλλων υποψηφίων, σε σύγκριση ενδεχομένως και με τις τιμές του προϋπολογισμού, δεν συνιστούν απαραίτητως ειδικούς και συγκεκριμένους, υπό την προεκτεθείσα έννοια, ισχυρισμούς περί του ασυνήθιστα χαμηλού της οικονομικής προσφοράς συνδιαγωνιζόμενου, καθόσον η ... της προσφοράς κάθε διαγωνιζόμενου συναρτάται με οικονομοτεχνικούς παράγοντες που καθορίζονται ενόψει των ιδίων αυτού δεδομένων (βλ. ΣτΕ ΕΑ 208/2020, 164/2020, 20/2020, 12/2020 κ.ά.). Ούτε καθίσταται, άνευ ετέρου, αδικαιολόγητα χαμηλή μια οικονομική προσφορά εκ μόνου του λόγου ότι οι παρασχεθείσες διευκρινίσεις ως προς συγκεκριμένα κονδύλια κρίνονται τελικώς ανεπαρκείς, καθόσον ενδέχεται η μη επαρκής αιτιολόγηση ως προς τα συγκεκριμένα κονδύλια, αυτοτελώς αξιολογούμενη, να μην επηρεάζει την αξιοπιστία και τη σοβαρότητα της υποβληθείσας προσφοράς, ενόψει π.χ. του ύψους της επιβάρυνσης για ορισμένο κονδύλιο λόγω μη επαρκούς αιτιολόγησής του, σε συνδυασμό με το περιθώριο κέρδους της προσφοράς. Τα ανωτέρω ισχύουν, *mutatis mutandis*, και όταν η προσφορά τεκμαίρεται ως ασυνήθιστα χαμηλή κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5α του αυτού άρθρου 88 (ΣτΕ 1555/2022).

27. Κατόπιν των ανωτέρω, από την επισκόπηση των στοιχείων του φακέλου και επί των εκατέρωθεν προβαλλόμενων αιτιάσεων στο πλαίσιο του τέταρτου λόγου της προσφυγής, λεκτέα τα ακόλουθα: Η αναθέτουσα αρχή, κατ' εφαρμογή του τεκμηρίου της παραγράφου 5^α του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 και της ομοίου περιεχομένου διάταξης του άρθρου 4.1.η της Διακήρυξης, δεδομένου ότι η έκπτωση που προσέφερε ο παρεμβαίνων εμφάνιζε απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν, τον κάλεσε να αιτιολογήσει εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών την οικονομική προσφορά της. Ο παρεμβαίνων ανταποκρίθηκε στην άνω πρόσκληση και υπέβαλε εμπροθέσμως μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς

της. Συγκεκριμένα, προσκόμισε: **(α)** το ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf», στο οποίο ο παρεμβαίνων δηλώνει ότι το ... είναι 193.477,80€ (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.), ενώ η προσφορά της ... του είναι 262.462,94€ (χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α.). Από τον πίνακα εξόδων προκύπτει ότι τα έξοδα του ... θα είναι 29.922,15€. Άρα, συνολικά το ... κατά τον παρεμβαίνοντα με κέρδος ποσού: $262.462,94\text{€} - 193.477,80\text{€} - 29.922,15\text{€} = 39.062,99\text{€}$, **(β)** το ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf», **(γ)** το ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf» εκ του οποίου προκύπτει ότι τα έξοδα του ... ανέρχονται σε 29.922,15€, **(δ)** το αρχείο με τίτλο «...pdf», στο οποίο παρουσιάζεται αναλυτικός Πίνακας ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΑΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ) κατ' άρθρο Τιμολογίου ανά Ομάδα ..., **(ε)** Πίνακα συναφών συμβάσεων που έχουν εκτελεστεί από τον παρεμβαίνοντα κατά την τελευταία πενταετία, **(στ)** το ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf», στο οποίο παρουσιάζονται τα ... που θα διατεθούν για την εκτέλεση του ... και **(ζ)** την οικονομική προσφορά της ... «...». Η αναθέτουσα αρχή αξιολόγησε την αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντα και έκρινε επαρκείς τις εξηγήσεις του, αναδεικνύοντας αυτόν προσωρινό ανάδοχο της ... Συνεπώς, αφενός ο παρεμβαίνων ,ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, παρέθεσε έγγραφη αιτιολόγηση και αναλυτική τεκμηρίωση των τιμών που προσφέρει, συνυποβάλλοντας Πίνακες με τιμές ανά άρθρο Τιμολογίου και προσφορά των ... του για την απόδειξη των προσφερόμενων τιμών και αφετέρου η αναθέτουσα αρχή με την προσβαλλόμενη απόφασή της έκρινε επαρκείς και σύμφωνες με το άρθρο 4.1.η της Διακήρυξης τις χορηγηθείσες εξηγήσεις, χωρίς να χρειάζονται πρόσθετες διευκρινίσεις και, επομένως, χωρίς να χρειάζεται να εκκινήσει «διάλογος» μεταξύ των μερών. Η κρίση αυτή της αναθέτουσας αρχής παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Άλλωστε, δεν προβλέπεται η πανηγυρική διατύπωση, στην αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς, της τήρησης της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, απορριπτομένων των αντίθετων ισχυρισμών του προσφεύγοντος. Ούτε επιβάλλεται και δη, επί ποινή αποκλεισμού, η προσκόμιση με την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της εφαρμοστέας ..., καθώς τα έγγραφα που προσκομίζονται για την απόδειξη της προσφερόμενης τιμής είναι ενδεικτικά και ο συμμετέχων δύναται να υποβάλλει ό,τι κρίνει σκόπιμο για την πλήρη και ορθή τεκμηρίωση της τιμής

που προσφέρει στο πλαίσιο του ανοιγέντος διαλόγου. Τέλος, είναι απορριπτέες οι αιτιάσεις του προσφεύγοντος, ότι παραβιάστηκε η εργατική νομοθεσία για τον λόγο ότι το ημερομίσθιο του ... δηλώνεται σε 40,00€/ημέρα, αντί του ορθού 41,00€/ημέρα, όπως αυτό προκύπτει από 28.4.2022 «...». Τούτο, διότι σύμφωνα με την εφαρμοστέα από 01/04/2024 Υπουργική Απόφαση περί καθορισμού κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου Υ.Α. 25058/29/3/2024 (ΦΕΚ 1974/Β/29.03.2024), ο κατώτατος μισθός για τους υπαλλήλους και τους εργατοτεχνίτες όλης της χώρας καθορίστηκε σε 830 ευρώ και το κατώτατο ημερομίσθιο σε 37,07 ευρώ. Συνεπώς, το ημερομίσθιο των 40,00€/ημέρα, που δηλώνει ο παρεμβαίνων, δεν αποτελεί από μόνο του παράβαση της εργατικής νομοθεσίας, συνεκτιμωμένου μάλιστα του γεγονότος ότι η επικαλούμενη από τον προσφεύγοντα με ημερομηνία 28.04.2022 «...» έχει προαιρετικό χαρακτήρα. Κατόπιν των ανωτέρω, ο τέταρτος λόγος της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος πρέπει να απορριφθεί.

ΕΠΟΜΕΝΩΣ, η προσφυγή κατά το μέρος της με το οποίο ζητείται η απόρριψη της προσφοράς του παρεμβαίνοντος, «...», πρέπει να γίνει εν μέρει μόνο δεκτή και η υπόθεση να αναπεμφθεί στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου η τελευταία να αιτηθεί διευκρινίσεων ως προς το ακριβές ποσό του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών συμβάσεων του παρεμβαίνοντος, κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και 9 της Διακήρυξης, κατά τα γενόμενα δεκτά στο πλαίσιο του πρώτου λόγου της προσφυγής.

Β' ΣΚΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ: Λόγοι κατά της προσφοράς του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...»

28. Με το **δεύτερο** σκέλος της προσφυγής (σελ. 24 επ.), ο προσφεύγων βάλλει κατά οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», προβάλλοντας τέσσερις (4) λόγους απόρριψης της προσφοράς του.

29. Με τον **πρώτο** λόγο του σκέλους αυτού προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του άνω οικονομικού φορέα λόγω πλημμελούς και ελλιπούς συμπλήρωσης του ΕΕΕΣ, και συγκεκριμένα διότι δεν έδωσε καμία

απάντηση στο ερώτημα με περιεχόμενο «Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να τη λάβει απευθείας, μέσω πρόσβασης σε ... βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος διατίθεται αυτή δωρεάν;», το οποίο εμφανίζεται προς συμπλήρωση μόνο στην περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ερώτημα περί της εγγραφής σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων. Με τον τρόπο αυτό, ο ως άνω οικονομικός φορέας δεν ανέλαβε τη δέσμευση να προσκομίσει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του ζητηθεί βεβαιώσεις σχετικά με την πληρωμή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων. Η παράλειψη απάντησης στο συγκεκριμένο ερώτημα συνιστά, κατά τον προσφεύγοντα, ουσιώδη παράλειψη κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ του και λόγο απόρριψης της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...». Τέλος, κατά τις αιτιάσεις του προσφεύγοντα, η άνω παράλειψη δεν δύναται να θεραπευτεί με τη διαδικασία του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και την χορήγηση διευκρινίσεων ούτε η ελλείπουσα απάντηση μπορεί να αναπληρωθεί από τις απαντήσεις που δόθηκαν σε διαφορετικό μέρος του ΕΕΕΣ και δη στο Μέρος III.B., καθώς πρόκειται για ερωτήματα που αφορούν τις ανεκπλήρωτες φορολογικές ή κοινωνικοασφαλιστικές υποχρεώσεις κατά το χρόνο σύνταξης και υποβολής του ΕΕΕΣ.

30. Όπως προσφάτως κρίθηκε (βλ. **ΣτΕ 1526/2024, σκ. 13**) επί του εν λόγω ζητήματος, όταν δίνεται αρνητική απάντηση («ΟΧΙ») στα ερωτήματα του ΕΕΕΣ που περιλαμβάνονται στο Μέρος II «Α. Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα» και στο Μέρος III « Λόγοι αποκλεισμού - Β: Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης» δημιουργείται ασάφεια ως προς το ακριβές νόημα των δηλώσεων των Μερών II και III, αναφορικά με την απόδειξη της εκπλήρωσης των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του οικονομικού φορέα. Ειδικότερα, όταν στο Μέρος II «Α. Πληροφορίες σχετικά με τον οικονομικό φορέα», στο ερώτημα «Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ή στον αναθέτοντα φορέα να

τη λάβει απευθείας μέσω πρόσβασης σε ... βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος αυτή διατίθεται δωρεάν;» δίδεται αρνητική απάντηση «ΟΧΙ», η οποία επαναλαμβάνεται περαιτέρω στο Μέρος III «Λόγοι αποκλεισμού - Β: Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης», όπου ομοίως δίδεται αρνητική απάντηση «ΟΧΙ», στα ερωτήματα «Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή φόρων, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τον φορέα ...;», και «Ο οικονομικός φορέας έχει ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις όσον αφορά την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, τόσο στη χώρα στην οποία είναι εγκατεστημένος όσο και στο κράτος μέλος της αναθέτουσας αρχής ή του αναθέτοντα φορέα, εάν είναι άλλο από τον φορέα ...;» τότε αμφισβητείται η ακρίβεια του περιεχομένου του ΕΕΕΣ, όπως δηλώνεται στα Μέρη II και III αυτού, αναφορικά με την απόδειξη της εκπλήρωσης των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του συμμετέχοντος οικονομικού φορέα. Το Δικαστήριο έκρινε στην περίπτωση αυτή (βλ. **ΣΤΕ 1526/2024, σκ. 13**) ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 για παροχή διευκρινίσεων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο των προαναφερθεισών δηλώσεων στο ΕΕΕΣ, προσκομίζοντας τα αναγκαία προς τούτο δικαιολογητικά, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 5 του ν.4412/2016.

31. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...» (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf») αυτός απάντησε αρνητικά στο οικείο πεδίο του ΕΕΕΣ στο **Μέρος III** αυτού περί ανεκπλήρωτων φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, ενώ άφησε αναπάντητο το οικείο πεδίο του Μέρους II του ΕΕΕΣ του, που αφορά τη δέσμευσή του να προσκομίσει βεβαιώσεις ότι είναι ασφαλιστικά ενήμερος, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό ασάφεια αναφορικά με την απόδειξη της εκπλήρωσης των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του. Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, δεν συντρέχει περίπτωση αυτόματης απόρριψης της προσφοράς του, διότι έχει ρητώς δηλώσει στο Μέρος III του ΕΕΕΣ του ότι δεν συντρέχει ο επίμαχος λόγος αποκλεισμού, ενώ συγχρόνως, στο Μέρος VI αυτού δηλώνεται η δέσμευση να προσκομίσει

κατόπιν αιτήματος και χωρίς καθυστέρηση, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του ζητηθεί, τις σχετικές βεβαιώσεις για την πληρωμή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων, παρά τα αντιθέτου προβαλλόμενα από τον προσφεύγοντα. Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί, πως εν προκειμένω, δεν πρόκειται για αναπλήρωση απάντησης από άλλες απαντήσεις που δόθηκαν σε άλλα ερωτήματα του ΕΕΕΣ, ως εσφαλμένως υπολαμβάνει ο προσφεύγων, αλλά για διευκρίνιση αντιφατικής, άλλως ασαφούς δήλωσης του άνω οικονομικού φορέα. Συνεπώς, ο λόγος αυτός της προσφυγής πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτός και να αναπεμφθεί ως προς το κεφάλαιο αυτό η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και άρθρο 9 της Διακήρυξης, προκειμένου η τελευταία να αιτηθεί σχετικών διευκρινίσεων.

32. Με τον **δεύτερο** λόγο του σκέλους αυτού της προσφυγής προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...», διότι στο ΕΕΕΣ, που υπέβαλε, παρέλειψε να απαντήσει στο ερώτημα του Μέρους IV περί εγγραφής στο σχετικό Εμπορικό μητρώο. Με τον **τρίτο** λόγο κατά του ως άνω οικονομικού φορέα προβάλλεται ότι ο άνω οικονομικός φορέας δεν έδωσε καμία απάντηση στο ερώτημα του Μέρους IV του ΕΕΕΣ στο πεδίο «Άλλες οικονομικές και χρηματοοικονομικές απαιτήσεις» και έτσι δεν προαπέδειξε την πλήρωση του κριτηρίου 22. Γ ως προς την απαιτούμενη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια. Ακόμη, δεν δήλωσε, κατά παράβαση των όρων 22.Γ και 23. 1 της Διακήρυξης, συγκεκριμένο ποσό ανεκτελέστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων. Τέλος, με τον **τέταρτο** λόγο του σκέλους αυτού της προσφυγής κατά του οικονομικού φορέα «...» προβάλλεται ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του, διότι στο ΕΕΕΣ που υπέβαλε παρέλειψε να απαντήσει στο ερώτημα του Μέρους IV, Ενότητα Γ' αυτού, που αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και έτσι δεν προαπέδειξε την πλήρωση του κριτηρίου ποιοτικής επιλογής του άρθρου 22.Δ της Διακήρυξης.

33. Όπως προκύπτει από την επισκόπηση του ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...», στα ερωτήματα του Μέρους IV, Ενότητες Β' και Γ', που αφορούν

αντίστοιχα την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα δεν δόθηκε καμία απάντηση. Ούτε δηλώθηκε στο ΕΕΕΣ η μη υπέρβαση του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών συμβάσεων του ανωτέρω οικονομικού φορέα καθ' οιονδήποτε τρόπο. Όπως γίνεται δεκτό, κατά πάγια νομολογία (βλ. ΣτΕ 725/2022, 505/2021, ΕΑ 234/2020, ΔΕφΚομοτηνής 22/2021), το σχετικό ερώτημα του ΕΕΕΣ περί πλήρωσης των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (και κατ' αναλογία περί πλήρωσης των κριτηρίων τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας) μπορεί να απαντηθεί από τους οικονομικούς φορείς είτε με αναφορά και κατ' ακολουθία διά παραπομπής στην βεβαίωση εγγραφής και κατάταξης του υποψηφίου στην οικεία τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., είτε με ειδική μνεία (αναγραφή) των συγκεκριμένων και ζητούμενων τιμών ή στελεχών. Αντιθέτως, η παράλειψη οποιασδήποτε απάντησης στα συγκεκριμένα ερωτήματα συνιστά ουσιώδη παράλειψη κατά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ, διότι ο οικονομικός φορέας παραλείπει να δηλώσει, αν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού, και δεν δύναται η ελλείπουσα απάντηση, επί των συγκεκριμένων ερωτημάτων να συναχθεί από τις απαντήσεις που έδωσε ο οικονομικός φορέας σε άλλα ερωτήματα, ακόμη και εντός του ιδίου κεφαλαίου του ΕΕΕΣ. Εν προκειμένω, ο οικονομικός φορέας «...» δεν έδωσε καμία απάντηση στα κρίσιμα ερωτήματα του Μέρους IV, Ενότητες Β' και Γ', που αφορούν αντίστοιχα την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Ακόμη, παρέλειψε να δηλώσει την μη υπέρβαση του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών του συμβάσεων κατά παράβαση των όρων 22.Γ και 23. 1 της Διακήρυξης. Τα ανωτέρω καθιστούν το ΕΕΕΣ του πλημμελώς και ελλιπώς συμπληρωμένο και επάγονται την απόρριψη της προσφοράς του, κατά δέσμια αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής. Ακόμη, οι άνω πλημμέλειες δεν είναι δεκτικές διευκρινίσεως κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και 9 της Διακήρυξης, καθώς πρόκειται για παντελή έλλειψη παροχής πληροφοριών που ζητούνται από τη Διακήρυξη επί ποινή αποκλεισμού. Ενόψει των ανωτέρω, οι τρίτος και τέταρτος λόγοι του σκέλους αυτού της προσφυγής πρέπει να γίνουν δεκτοί ως βάσιμοι, και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά το μέρος που έκανε δεκτή την προσφορά του οικονομικού φορέα «...».

ΕΠΟΜΕΝΩΣ, η προσφυγή κατά το μέρος της που βάλλει κατά της αποδοχής του οικονομικού φορέα «...» πρέπει να γίνει δεκτή ως βάσιμη.

Γ΄ ΣΚΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ: Λόγος της προσφυγής κατά της προσφοράς του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...»

34. Με το **τρίτο** σκέλος της προσφυγής (σελ. 31 επ.), ο προσφεύγων βάλλει κατά οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», προβάλλοντας ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του, διότι δεν προαπέδειξε δια του ΕΕΕΣ, που υπέβαλε, την πλήρωση της τιθέμενης τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 22.Δ της Διακήρυξης.

35. Σύμφωνα με τα γενόμενα δεκτά στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους της προσφυγής κατά του παρεμβαίνοντος (βλ. σκ. 20-21-22 της παρούσας, δεύτερο λόγος του πρώτου σκέλους) από τη συνδυαστική ερμηνεία των άρθρων 21, 22.Δ και 23.6 της Διακήρυξης συνάγεται ότι, για την παραδεκτή συμμετοχή τους, οι οικονομικοί φορείς (ημεδαποί) απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο ΜΕΕΠ, στην κατηγορία ... που προβλέπεται στο άρθρο 21 της Διακήρυξης, δηλαδή στην κατηγορία ..., ενώ περαιτέρω η τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, που ζητείται στο άρθρο 22.Δ, είναι αυτή που αντιστοιχεί στα ... ίδιου προϋπολογισμού με το δημοπρατούμενο, κατ' άρθρο 100 παρ. 4α του ν. 3669/2008. Δηλαδή, το κριτήριο ποιοτικής επιλογής που αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, καλύπτεται από την εγγραφή στην 1^η τάξη του ΜΕΕΠ ως προς την κατηγορία ... «...», σύμφωνα με την κατά παραπομπή παράγραφο 4^α του ανωτέρω άρθρου 100 του ν. 3669/2008. Περαιτέρω, όπως έχει παγίως κριθεί (ΣτΕ 725/2022 σκ. 35η, 505/2021 σκ. 11η, ΕΑ ΣτΕ 408/2011, 718/2012), η εγγραφή ... επιχειρήσεως σε τάξη και κατηγορία ... του Μ.Ε.ΕΠ. δημιουργεί, κατ' αρχάς, τεκμήριο ικανότητάς της για την ανάληψη αντιστοίχων ... Συνεπώς, με τη βεβαίωση Μ.Ε.ΕΠ. αποδεικνύεται **τόσο** η στελέχωση (άρθρο 52 π.δ. 71/2019) **όσο** και η εμπειρία (άρθρο 53 π.δ. 71/2019) που αντιστοιχεί στις τάξεις που έχει καταταγεί η ... Προσέτι δε, όπως συνάγεται από τα ανωτέρω εκτεθέντα, ο όρος 22.Δ της Διακήρυξης που αφορά την τεχνική και επαγγελματική

ικανότητα, εξειδικεύεται, ως προς τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την απόδειξη αυτής, στον όρο 23.6. και δη με την προσκόμιση της Βεβαίωσης ΜΕΕΠ.

36. Από την επισκόπηση του ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...» (βλ. ηλεκτρονικό αρχείο με τίτλο «...pdf») προκύπτει ότι αυτός δήλωσε στο Μέρος IV αυτού, Κεφάλαιο Α' περί καταλληλότητας επί λέξει τα ακόλουθα: «*ΓΕΝΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗΣ...*, *ΓΕΝΙΚΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ... ΜΕΕΠ αρ. ... , Αριθ. Πρωτ. ... Η ... είναι γραμμένη στο ανωτέρω μητρώο βάσει της υπ'αριθμόν ... Κατηγορίες ... ΗΜ/ΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ... ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ... ΜΕΚ:... ΜΕΕΠ : ... ΜΕΚ: ...ΜΕΕΠ:...*]. Την ίδια δήλωση επανέλαβε και στο Κεφάλαιο Γ του ίδιου Μέρους IV του ΕΕΕΣ του, με τίτλο Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Επομένως, προ απέδειξε την πλήρωση της αξιούμενης στο άρθρο 22.Δ τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, καθώς ανέφερε τα στελέχη που διαθέτει και το ΜΕΚ τους. Ενόψει των ανωτέρω, ο λόγος αυτός της προσφυγής κατά του οικονομικού φορέα «...» πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ' ΣΚΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ: Λόγος της προσφυγής κατά της προσφοράς του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...».

37. Με το **τέταρτο** σκέλος της προσφυγής (σελ. 34 επ.), ο προσφεύγων βάλλει κατά οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» προβάλλοντας ότι μη νομίμως έγινε δεκτή η προσφορά του, διότι δεν προαπέδειξε δια του ΕΕΕΣ που υπέβαλε την πλήρωση της τιθέμενης τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του άρθρου 22.Δ της Διακήρυξης.

38. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι όπως έγινε δεκτό στο πλαίσιο του πρώτου αλλά και του τρίτου σκέλους της προσφυγής για την απόδειξη, δια του ΕΕΕΣ, της πλήρωσης του επίμαχου κριτηρίου ποιοτικής επιλογής, οι συμμετέχοντες οφείλουν είτε να αναγράψουν το πτυχίο ΜΕΕΠ που διαθέτουν και το οποίο συνιστά τεκμήριο τόσο για τη στελέχωση (άρθρο 52 π.δ. 71/2019) όσο και για την εμπειρία τους (άρθρο 53 π.δ. 71/2019) ,είτε να καταγράψουν αναλυτικά τα στοιχεία που ζητούνται ως προς την

στελέχωση. Από την επισκόπηση του ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...» προκύπτει ότι αυτός δήλωσε στο οικείο πεδίο του Μέρους IV, Ενότητα Γ' του ΕΕΕΣ τα εξής: «*ΜΕΕΠ: ... - ΜΕΚ ...*». Συνεπώς, ο άνω οικονομικός φορέας προσδιόρισε την πλήρωση του όρου 22.Δ περί τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας με αναγραφή του αριθμού ΜΕΕΠ της ... καθώς και του αριθμού ΜΕΚ του μηχανικού – στελέχους, που καλύπτει τη ζητούμενη εμπειρία. Επίσης, στο ΕΕΕΣ του ανωτέρω οικονομικού φορέα δηλώθηκε ότι η σχετική τεκμηρίωση διατίθεται ηλεκτρονικά, με αναγραφή της σχετικής ηλεκτρονικής διευθύνσεως. Από τη δημόσια βάση δεδομένων της ... (<http://www...>) προκύπτει η στελέχωση του ανωτέρω οικονομικού φορέα από τον ..., εγγεγραμμένο στο Μητρώο ... με αριθ. ... για κατηγορία ... βαθμίδα Δ', δηλαδή ανώτερη της αξιούμενης από την Διακήρυξη. Συνεπώς, ο άνω οικονομικός φορέας πληροί τα κατά τη Διακήρυξη απαιτούμενα προσόντα στελέχωσης, σύμφωνα με την αναγκαία προϋπόθεση πλήρωσης του όρου 22.Δ της Διακήρυξης. Ακόμη, σε αντίθεση προς όσα ο προσφεύγων υποστηρίζει, ο ανωτέρω οικονομικός φορέας προαπέδειξε δια του ΕΕΕΣ, που υπέβαλε, την πλήρωση της αξιούμενης στο άρθρο 22.Δ τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, καθώς δήλωσε συγκεκριμένο Μητρώο ... που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο στέλεχος ..., όπως προκύπτει από τον έλεγχο των στοιχείων στη δημόσια βάση δεδομένων της ... Κατόπιν των ανωτέρω, ο λόγος αυτός της προσφυγής κατά του οικονομικού φορέα «...» πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

39. Κατόπιν των ανωτέρω, η προσφυγή πρέπει να γίνει εν μέρει μόνο δεκτή, σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας και συγκεκριμένα **α)** κατά το μέρος που έγινε άνευ ετέρου δεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα «...» και να αναπεμφθεί η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου να αιτηθεί σχετικών διευκρινίσεων κατ' άρθρο 9 της Διακήρυξης και 102 του ν. 4412/2026 ως προς το ακριβές ποσό του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών του συμβάσεων και **β)** κατά το μέρος που έγινε δεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα ...». Η παρέμβαση πρέπει να γίνει εν μέρει μόνο δεκτή, κατά το μέρος που απορρίπτεται η προσφυγή. Η προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να ακυρωθεί σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας. Να οριστεί η επιστροφή του

καταβληθέντος παραβόλου του προσφεύγοντος, κατ' άρθρο 363 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την προδικαστική προσφυγή σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας.

Δέχεται εν μέρει την παρέμβαση, κατά το μέρος που απορρίπτεται η προσφυγή.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη με αριθ. ... απόφαση της αναθέτουσας αρχής σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας και συγκεκριμένα κατά το μέρος που **α)** έγινε άνευ ετέρου δεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα «...» και χωρίς την προηγούμενη κλήση του προς παροχή διευκρινίσεων κατ' άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και άρθρο 9 της Διακήρυξης ως προς το ακριβές ποσό του ανεκτελέστου υπολοίπου των εργολαβικών του συμβάσεων και **β)** έγινε δεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...».

Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου του προσφεύγοντος.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 2024 και εκδόθηκε στις 16 Ιανουαρίου 2025 στην Αθήνα.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΔΕΜΙΡΤΖΗΟΓΛΟΥ